

JASON ON NORJALAISEN SARJAKUVAN VIENTIVALTTI

Ville Hänninen, BERGEN

Jasonin faabelit liikuttavat kuin Buster Keatonin mykkäelokuvat.

Vaikka Frode Overlin Pondus ja Lise Myhren Nemi ovat Norjassa huipposuosittuja, ne eivät ole levinneet Ruotsia kauemmas. Maan viime vuosien suurin vientimenestys on ollut Jason.

John Arne Saeteroy alias Jason on sulattanut sydämiä molemmiin puolin Atlantia vähäsanaisilla tai usein täysin sanattomilla tarinoillaan, jotka huokuvat väkeviä tunteita. Vent litt ja Schhh! ovat ilmestyneet useilla eri kielillä, saaden päälleen sarjakuvaväen varauksettoman suitsutuksen. Kaikkiaan Jasonin tarinoita on julkaistu 11 maassa.

– Kyse on lumipalloilmiöstä, joka on kasvanut koko ajan. Allekirjoitin juuri sopimukset saksalaisen ja korealaisen kustantajan kanssa. Myynnit eivät tosin ole järin isoja. Kyse on parintuhannen kappaleen painoksista, Jason vähättelee saavutusta.

Brysselissä tällä hetkellä asuva Jason on pyrkinyt määrätietoisesti nykyiseen tilanteeseen. Itse asiassa hänen sarjakuviansa tyylikin syntyi tarpeesta päästä ulkomaille.

© Jason

– Dialogin tekeminen on aina ollut minulle vaikeinta. Niinpä ohitin ongelman alkamalla työstää tarinoitani ilman sanoja, visuaalisen muodon kautta, kertoo norjalainen Jason.

– Aloitin urani matkimalla eurotyyliä. Tein 1995 pitkän albumin nimeltä Lomma full av regn. Ongelmaksi muodostui tyylin hitaus. Tuntui kestävän iäisyyskä, että sai mitään mielekästä aikaiseksi. Silti lopputulos ei antanut minulle ja muille niin paljon kuin nopeampi, pelkistetympi tyyli.

– Vuosien taikoomisen jälkeen oivalsin, että alan tehdä yksinkertaisempaa jälkeä – ja sanattomia tarinoita. Mykkäsarjakuvan avulla pystyin välttämään kielihongelmia. Minun oli mahdollista näyttää albumini Angoulême:ssä sveitsiläiselle Atrabilelle, ja he pystyivät heti näkemään, mistä on kyse.

Jason alkoi tehdä 1997 Jippi Forlagetin julkaisemaa Mjau Mjau -lehteä, jota on ilmestynyt tähän mennessä 12 numeroa. Sen sivulla hän kehitti tyyliinsä nopeasti nykyiseen loistoonsa.

– Parin ensimmäisen Mjau Mjau:n ajan kokeilin, Tein lyhyitä tarinoita ja varoitiin tyyliä. Sitten löysin sanattomuuden eläinhahmot.

Jason käyttää eläinhahmoja hitkan ranskalaisten Fabion ja Lewis Trondheimin sekä amerikkalaisen Jim Woodringtonin tapaan. Eläimet ovat eläimiä vain pirtapiuolisesti katsottuna. Ranskalaisista kollegoistaan Jason erottuu tunneskaalansa laajuuden ansiosta. Hänen moraliiteissaan on kosolti kätettyä kaihoa ja surumielisyyttä. Mieleen tulevat väistämättä mykkäelokuvat.

– Minulla ei ole Tinttiä lukuunottamatta suhdetta vanhoihin sarjakuviin. Sen sijaan elokuvat ovat kieltämättä vaikuttaneet ilmaisuuni paljon. Pidän etenkin Buster Keatonin elokuvista.

– Minusta vanhoissa mustavalko-elokuvissa on jotain maagista, mikä on sittemmin kadonnut koko ilmaisumuodosta. Vanhoissa leffoissa piti itse täydentää enemmän, luoda tarina aukkoihin. Sarjakuva on minusta säilyttänyt tämän ominaisuuden. Se vaatii lukijan osallisuutta, kykyä luoda itse magiaa ruutuihin ja niiden väleihin.

Jasonin sarjakuvien lumoväina syntyy hänen taidostaan pelata hienovaraisesti katsojan tunteilla. tarinat eivät räisky. Tunteet ovat läsnä kaiken aikaa, mutta pinnan alla.

– Aki Kaurismäki lukeutuu suosikki-ohjaajiini. Pidän hänen tavastaan kertoa tarinoita. Hän käyttää pitkiä ottoja, eikä selvästikään salli henkilöhahmoilleen suorasukaisia tunteenilmaisuja. Pyrin sarjakuvissani samaan. Minun tarinoissani tunteet tulevat lukijalta itseltään.

Jasonin albumeista allekirjoittaneelle heränneet tunteet ovat yleensä varsin melankolisia, pysähtyneellä tavalla surullisia.

– Niin, en tiedä, mistä melankolia tulee tarinoihini. Olen yleisesti ottaen onnellinen ihminen, eikä lapsuudessaniakaan ollut valittamista, Jason hymähtää.

– Surulliset loput vain antavat tarinoille enemmän pönttä. Onnellisen lopun unohtaa nopeammin – ja samalla koko sarjakuvan. Ajattakin itse olen sitä mieltä, että melankolisissa ja traagisissa tarinoissa on sellaista lyyrisyyttä, jota ei kepeisiin farsseihin saa hakemallakaan. ■

www.mjaumjau.net

JASON

Suomeksi:

Vacuum 10:ssä kaksi tarinaa
Sarjainfo 3/01:ssä yksi luku Schhh!-albumista

Ruotsiksi:

Järnvagnen (Optimal 2002; alkuteos Jernvognen 2001-2002, perustuu Stein Rivertonin romaaniin)
Den Hemlighetsfulla mumien (Optimal 2001, alkuteos Den Hemmelighetsfulle Mumie 2000)
Schhh! (Optimal 2000, alkuteos Schhh! 1999)
Säg mig en sak (Optimal 2002, alkuteos Si meg en ting 2000)
Värta lite (Optimal 2000, alkuteos Vent litt 1999)
Fickan full av regn (Optimal 1996, alkuteos Lomma full av regn 1995)

Englanniksi:

Hey, Wait... (Fantagraphics, 2001)